

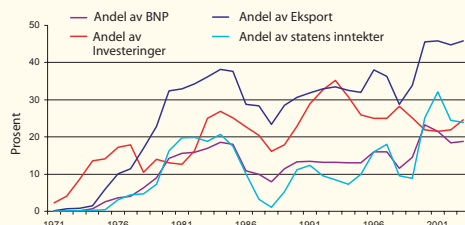
4 **Petroleumsvirksomheten i norsk økonomi**

Statens inntekter

Investeringer

Verdiskaping og eksportverdi

Figur 4.1 Makroøkonomiske indikatorer for petroleumssektoren
(Kilde: Statistisk sentralbyrå / Finansdepartementet)

I løpet av de siste tre ti årene har norsk petroleumproduksjon økt betydelig. Norge er i dag verdens tredje største eksportør av råolje etter Saudi-Arabia og Russland¹. Oljevirkosomheten utgjør en betydelig andel av norsk økonomi. Utvinningsvirkosomheten skaper store inntekter til rettighetshaverne og til staten. Virksomheten skaper også, gjennom sin etterspørsel etter varer og tjenester, betydelig aktivitet innen det landbaserte næringslivet. Petroleumsvirkosomheten har på denne måten vært en drivkraft i utviklingen av blant annet verkstedsindustrien og tilknyttet tjenesteytende virksomhet.

Sektorens andel av verdiskapingen (BNP), av eksportverdien, av statens totale inntekter og av realinvesteringene har siden midt på 70-tallet vært betydelig, jfr figur 4.1. I 2003 var disse andelenene henholdsvis 18,8 prosent, 45,9 prosent, 24,8 prosent og 24,6 prosent. Hovedforklaringen på de høye andelenene i de seneste årene er kombinasjonen av høy oljepris og høy produksjon. Næringen står for om lag 3 prosent av den totale sysselsettingen. Antallet sysselsatte er om lag 76.000 personer. For nærmere omtale av sysselsetting se kapittel 11.

Statens inntekter

Et viktig siktemål ved utformingen av petroleumspolitikken er å sikre staten høye inntekter fra petroleumsvirkosomheten. Det selskapsbaserte skatte- og avgiftssystemet er sammen med den feltvise ordningen med Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE), de viktigste instrumen-

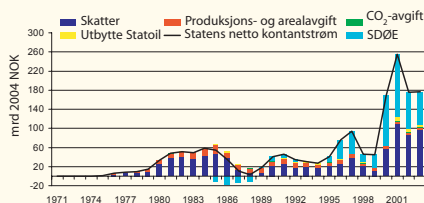
tene staten har til å generere inntekter fra petroleumssektoren. Dette illustreres i figur 4.2 som viser statens netto kontantstrøm (skatter, avgifter, netto kontantstrøm fra SDØE og betalt utbytte fra Statoil) fra petroleumsvirkosomheten for perioden 1971 til 2003.

Det foreløpige tallet for innbetalte skatter og avgifter i 2003 er 97,1 milliarder kroner. Dette er det nest høyeste nivået siden petroleumproduksjonen startet på norsk kontinentalsokkel, jfr tabell 4.3. Netto kontantstrøm for SDØE var samme år 67,5 mrd kroner. Tabell 4.4 viser netto kontantstrømmer og investeringer for SDØE over tid. Nettoinntekten fra salg av SDØE-andeler i 2001 og 2002 er inkludert i tallene for disse årene. Tallene illustrerer at SDØE utgjør en helt sentral del av oljevirkosomheten for staten.

Petroleumssektoren bringer som vist over hvert år betydelige verdier til staten og det norske samfunnet. I løpet av mer enn 30 år med produksjon har virksomheten bidratt med i størrelsesorden 1700 mrd kroner i inntekter til staten målt i dagens pengeverdi. Dette selv om denne perioden har vært preget av tunge investeringer som man vil høste av i mange år framover. Av disse inntektene er over 800 mrd plassert i Petroleumsfondet. Det resterende er brukt til å dekke statens løpende utgifter.

Disse store inntektene er knyttet til realisering av om lag 29 prosent av våre antatte ressurser. De gjenværende ressursene utgjør således et stort potensial for ytterligere verdiskaping i sektoren til glede både for staten og næringen. Inntektene fra de produserte ressursene gir en indikasjon på hvilke verdier som ligger i den gjenværende del av ressursbasen.

Kilde: Petroleum Economics Ltd, for året 2003.

Figur 4.2 Statens netto kontantstrøm fra petroleumvirksomheten
(Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

Tabell 4.1 Nøkkeltall i petroleumssektorene utvinning og rørtransport, mrd. løpende kroner.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*
Bruttoprodukt	114,2	121,6	167,5	183,1	131,6	178,6	341,6	327,8	280,1	295,5
Eksportverdi	108,6	115,5	159,8	167,4	122,9	164,9	312,2	320,1	280,4	296,8
Påløpte investeringer, i alt	53,6	47,9	51,3	62,2	80,3	68,2	59,7	59,8	59,0	65,1
Sysselsatte (1 000)	22,5	21,7	22,1	24,1	24,9	24,7	23,6	26,7	27,6	27,0

(Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet)

*Anslag

Tabell 4.2 Petroleumsvirksomheten i forhold til annen næringsvirksomhet.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Prosent av BNP	13,1	13,1	16,3	16,5	11,6	14,5	23,2	21,5	18,4	18,8
Prosent av samlet eksport	32,6	32,4	38,1	36,3	28,8	33,9	45,5	45,9	44,8	45,9
Prosent av sysselsatte i alt	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0	1,2	1,2	1,2

(Kilde: Statistisk sentralbyrå)

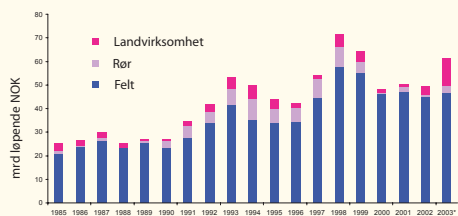
*Anslag

Petroleumsfondet ble opprettet av Stortinget i 1990. De første reelle overføringene til fondet fant sted i 1996. Fondets inntektsside består av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten. I tillegg kommer avkastningen fra fondet. Fondets utgifter består av bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet, dvs. dekning av det oljekorrigerte underskuddet. I tillegg dekkes Fondets forvaltningskostnader. Petroleumsfondet har to formål. Det er å være en buffer som gir større handlingsfrihet i den økonomiske politikken dersom oljeprisen eller aktiviteten i fastlandsøkonomien svikter, samt å være et redskap for å håndtere de finansielle utfordringer knyttet til bl.a. en aldrende befolkning. Per 31.12 2003 var petroleumsfondet på 845 milliarder kroner. Dette utgjør om lag

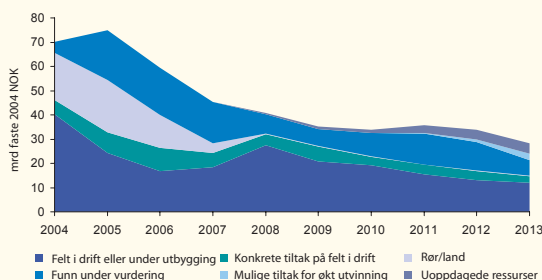
54 prosent av bruttonasjonalproduktet. I 2003 ble det overført 104 milliarder kroner fra Finansdepartementet til fondet.

Investeringer

I perioden 1985 til 1990 utgjorde de totale investeringene i petroleumssektoren om lag 25-30 milliarder kroner per år. Etter 1990 har investeringsnivået økt betydelig. Siden 1992 har investeringene ligget på over 40 mrd hvert år. Investeringsnivået nådde en topp i 1998 med ca. 70 mrd kroner og er fortsatt på et høyt nivå, jfr figur 4,3. I 2003 var investeringene 62 mrd kroner. For 2004 og 2005 forventes en betydelig økning fra 2003, jfr figur

Figur 4.3 Investeringer 1985–2003
(Kilde: Statistisk sentralbyrå) * anslag

Figur 4.4 Anslag for investeringer i felt og rør 2004–2013
(Kilde: OED/OD)

4

Tabell 4.3 Betalte skatter og avgifter, mrd 2004-kroner.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*
Inntektsskatt	7,2	9,0	11,2	17,3	10,0	6,0	23,4	43,4	33,6	37,4
Særskatt	10,3	12,3	14,6	21,8	12,1	6,7	35,1	67,4	54,2	61,2
Produksjonsavgift	7,6	6,7	7,1	6,9	4,1	3,5	3,7	2,6	1,4	0,8
Arealavgift	0,2	0,6	1,3	0,7	0,6	0,6	0,1	1,0	0,5	0,5
CO ₂ avgift	3,0	2,9	3,1	3,4	3,5	3,5	3,2	3,0	3,1	3,1
Sum	28,3	31,6	37,3	50,1	30,3	20,3	65,5	117,5	92,7	102,9

(Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet)

* Anslag

Tabell 4.4 Nøkkeltall for SDØE, mrd 2004-kroner

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*
Investeringer	30,6	24,2	18,9	22,7	29,9	32,8	24,2	17,4	13,2	16,5
Netto kontantstrøm	0,0	10,6	39,5	45,1	16,0	27,9	104,8	131,4	77,3	68,5

(Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett) * Foreløpige nasjonalregnskapstall for 2002

* Anslag

4.4. De enkeltprosjektene med størst investeringsomfang framover er Snøhvit og Ormen Lange. I tillegg er det flere mindre felt under utbygging samt en mengde prosjekter for å øke utvinningen fra eksisterende felt.

Verdiskaping og eksportverdi

Bruttoproduktet er et uttrykk for verdiskapingen i en sektor i løpet av et år, og er lik bruttoproduksjonsverdien fratrukket vareinnsatsen under produksjonen. Ingen annen næring i Norge kommer

i nærheten av petroleumsvirksomheten når det gjelder verdiskaping. Verdiskapingen i næringen var i 2003 om lag det dobbelte av den til all landbasert industri og hele 61 ganger større enn for fiske, fangst og fiskeoppdrett.

Også når det gjelder eksportverdi er nivået fra petroleumssektoren vesentlig høyere enn for andre næringer. Sammenlignet med fisk, fangst og fiskeoppdrett, er eksportverdien om lag 34 ganger høyere. Sammenlignet med industriprodukter er eksportverdien fra petroleumssektoren om lag 70 prosent høyere.